

Nro. 32.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben, Kedden Octobernek 19-ik napján
1802-ik esztendőben.*

Béts

Tegnap reggel, a' Királyi testőrző némes Ma-
gyar Seregtől huszonnégyen, Fő Százfőmester
Titt. *Bacsikády Bálint* Ur Kormányosa alatt Po-
sonyba küldettek, olly véggel, hogy ott, az oda-
menendő Császári és Királyi Felsőeknek szol-
galato tegyenek. —

Melly igen drága legyen itt az elefég, a' kö-
vetkezedokból ki tettzik. A' borsónak és bab-
nak 16 Rh. forinton, a' lentienek 15 forinton me-
gyen Polonyi mérője. A' kápolzta szüret is igen
vékony, úgy annyira, hogy 100 fő középszerű
kápolztiát 18 Rh. forintnál 's 36 kr. itzárnál
alább venni nem lehet — A' kerti zöldfég is ize

felett drága — Gyümölcs az idén felette nagy bőséggel termelt; még is 3 vagy 4 körtvélynél, 's ugyan annyi almánál többet egy garason venni nem lehet — A' vizeknek kitűnyfége miatt a' halak nagyon döglenek.

Az Udvari Ujságban ezek olvastatnak: Eö Cs. Kir. Felsége, hűséges jobbágyainak 's nevezetesebben a' izegényebbeknek könnyebbitésén, személyesen is a' lehetőségig mindenkor törekedvén, olyan Kabinetbéli kegyelmes Rendelést méltóztatott az Alsó = Auszriai Prézes *B. Sumeraw* úrhoz bocsátani: hogy azon külső város béli lakosok számára, a' mellyekben az ezen esztendő béli nagy szárazság miatt a' kútak ki apadván, inni és konyhára való víz dolgában nagy fogyatkozás vagy on, a' Cs. K. istállóból való tüzgokkal, hámos lovakkal és a' katona bágáziás lovakkal minden nap vizet hordjanak, 's azt ott, a' szegényebb sorsú háznépekre való különös vigyázzal oltszák ki. A' melly áldott munka, a' folyó Oktob. 11 = dikétől fogva, a' Leimgrube, Spitalberg, S. Ulrich, Josefstadt, 's más külső városokban, már folyamatban is vagy on.

Prága, Oktob. 11 = dikén:

Károly eö Kir. Eö Hertzegsége tegnap estvéli 6 órakor ide szerentsésen megérkezett, és 108 ágyuknak dörgése által köszöntetett. Egyéb tekintetben is, valamint a' katona, ugy a' polgári fegyveresek, 's minden itt lévő Elöljárók és lakosok. minden rangjához illő ceremóniákkal, legfényesebb paradával, és igen szép rendtartással, fogadták eö Eö Hertzegségét.

Triest.

Azon Spanyol országi 3000 juhak, a' mellyek a' Felséges Urunk Státus = és Kamerális jószágai-

ban való júhtartásnak tökéletessítettéze végett az ő Felsége rendelkezésére a' Spanyol tartományokban, vallogatva fel vásároltattak, jó gondviseelés alatt hajókon ide érkeztek.

P e s t.

Laquieur, Vácy és Remont polgárok, mind hárman a' Bétsben lévő Frantzia Követséghez tartozó személyek, a' napokban ide érkezven, a' *Hét-Elektor* nevű vendégfogadóba szállottanak bé; a' honnét ezen hónap 12-dikén, minekutána minden itt találtató ritkaságokat, a' Botanikus kertet, a' Tsillagvisgáló tornyot, az Univerzitás könyvesházát, 's egyéb e' féleket, 's néhány nem nagy mezfzeségre lévő városainkat, Egert, Gyöngyöst, &c, meg szemlélték volna, Készi helyen keresztül Béts felé vissza utaztanak. *Laquieur*, a' 16-ik Regiment Oberstere, és mint Adjutáns Bonapartéval járt Egyiptomban. Nem soká, mint Nemzeti Agens, valamelyik Afrikai Fejedelemhez fog az Országglószéktől küldettetni. *Vácy* egy tanult ember, a' ki magát Botanikus munkái által ismétellettette. Katona korábban mint Volontér a' Vadászok között szolgált. A' nállunk termő és az ő hazájában nem találtató, plántakból, magokból, és füvekből, gyűjteményt csinált itt. *Remont* törvénytudó ember.

Székesfejérvárról, Oktob. 6-dikán. Méltónak tartottam meg írni a' Kurirnak, mitsoda pompával installáltatott *Ürményi József* Ő Excellentiája Fejér Vármegyei Főispányágába, *Serafikus Ferentz* napján, az az, 4. Oktob. Báró *Ürtzy László*, Abaujvár' Nagy tekintetű főispányja által, szép, és gyökeres Orátziónak elmondásával Székesfejérvárban a' volt Kármélitak templomában. Acceptaltatott, Fejér vármegyének, már is nagyra ment; de még nagyobbra menendő

Fő Natáriussa, Fő Ispányunk nagyobbik fia, sziv-
re bé ható oratóiója által. Már Vásárnap este
a' város illuminálva vólt. Hetfőn végben men-
vén az installazio, a' nagy templomba, a' Püs-
pök ő Excellentiája, pro felici regimine, hofz-
szas erányos misét szolgáltatótt. Ez után ő Ex-
cellentiája, a' Püspök, a' nagyobb, a' Barátok
pedig a' kisebb rendű embereknek gazdag ebé-
det adtak. Ezután, a' verbunkos katonák figurás
táncaikkal, a' Fő Ispány Ur ő Excellentiája ab-
lakja alatt, mulattatták ő Excellentiáját és a'
jelen lévő sokaságot. Az estvéli 7 óra bé követ-
kezőn, Fő Tiszt. Kánonok Nagy Pál Ur, kívül
a' városon, olyan tüzi játékot adott, a' minémüt
Fejér vár még alig látott, a' mely, a' mint mond-
ják került 700 forintokban. A' Peremartoni pá-
pi Társaságnak Seniora pedig, T. Ketskeméi
Sigmund Ur, ezekkel a' Versekkel köszöntötte ő
Excellentiáját, mellyeket maga adott ő Excel-
lentiája kezébe; ő Excellentiája pedig kedvesen
vette:

Promeruit titulos Joseph Ürmenyius altos

Francisci titulos, dat Diadema dies.

Vivat! sit generis decus, immortale parentum!

Hoc precor! hoc votum, sit maneatque me-
um!

Éljen az Ürményi Jósef sok időket

Fő Ispányságában ne érjen meddöket

Érjen minden jókkal de bővölködöket

Arany kerekeken forgó esztendőket.

Helvétziai Respublika.

„Bonaparte, a' Fr. Respublika Első Konzúl-
ja és az Olasz Respublika Elölülője, a' Helvétziai
Respublika 18 Kántonnyaihoz. St. Clouból, Sept.
30. dikán: — „

„Helvétzia Lakosai!

„Két esztendőtol fogva szomorú ábrázatot vettetek fel. Egymással ellenkező faktziók, egymás kezéből ragadták ki az ország' kormányát: kik a' magok mulandó országlásokat oly részre hajlás systemájával beljegezték meg, a' melly mind az ő erőtlenségeknak mind alkalmatlan vóltoknak bizonyosságául szolgált. A' Fr. Respublika' 10 s dik esztendejében azt kívánta Országlóságoktól tölünk, hogy a' Helvétziai földön lévő kevés számú Frantzia sereget, hozzuk ki onnét. A' Frantzia Országlóság, hogy a' ti függetlenségeket annál tisztesebbé tehesse, kapvakapott ezen alkalmatosságon: hanem a' köztetek lévő faktziók egyszeriben új dühösséggel mozgni kezdettek; a' Helvétus kezek Helvétus vért ontottak.

„Három esztendeig vetélkedtetek egymás ellen, a' nélkül, hogy egymást megérthettétek volna: ha továbbá magotokra hagyattatok, még meg három esztendőig fogjátok egymást öldökölni, a' nélkül, hogy azután is jobban megérténétek egymást. Ennek felette, a' ti Hazátok Historiája bizonyítja, hogy a' ti belső háboruitok soha le nem tsendesittödhettek külömben, hanem csak Frantzia országnak közbenjárása által.

„Való ugyan az, hogy fel tettem vala magamban, hogy semmi ügyesbajos környülményaitokba ne avatkozzak: láttam, hogy egymás után következett külömbkülömb országlóitok, töllem tanátsot kértek, de tanátsomat nem követték; löt láttam, hogy önnön haszonkeresésekre és indulatjaik tellyesítésire, nevemmel vilzsaéltek.

„Hancem nem tselekedhetem, nem is kívánom tselekedni, hogy szereatsétlenségeitek látására érzeketlen légyek, 's annak prédául ki tételve hagyjalak. El állok feltételem mellöl; közbenjáró leszek vetélkedéseiteknek eligazításában: hanem az én közbenjárásom hathatós fog lenni,

mint ahoz a' nagy nemzethez illik, mellynek nevében beszéllek.

„Ezen proklamátzióznak kihirdettetése után öt napokkal, Bernában öszizegyülekezve kell lenni a' Senatusnak.

„Mind azok az Elöljárói Méltóságok, a' mellyek a' Bernai Kapitulátziótól fogva formálódtak, eloszlanak, gyűlések' tartásától meg szünni, és hivatalos foglalatosságaikat félbe szakasztani, kötelezettek. Minden Préfektus foglalja el a' maga helyét. — Minden Tiszti Hivatalok, a' mellyek újontan formálódtak, szünyenek meggyűléseik' tartásától. A' fegyverbe öltözött isportok oszoljanak szélje! Berna vároffába, a' Helvétiai 1. s 2. ik Fél-Brigadák szálljanak bé őrizetre. Tsak azok a' Helvétus seregek maradhatnak fegyveres laban, a' mellyek már hat hónapoktól fogva formáltak a' Helvétziai táborok. Mind azok a' katonaszemélyek a' kik a' le folyt háboruban valamely hadakozó hatalmasság' zsoldján vóltak (milyenek a' Roverea, Bachman &c, vólt Émigráns Helvétus Regementek, a' kik annak idejében a' Frantzia Respublika ellen tsatáztak), és most a' fel költ Helvétus nép között szolgálnak, azon helységek előljáráinál kötelezettek le tenni fegyvereiket, a' mellyekben születettek.

„A' Senatus, 3 Deputatusokat küldjön Párisba. Hasonlóképpen küldhetnek a' Kántonok is különkülön. Mind azok a' Hazafiak, a' kik 3 esztendőök óta, Landamannok, vagy pedig Senatorok vóltak, 's az óta a' Helvétziai Centrális országgyűlések különböző ágainál egy vagy más hivatalt viseltek, hasonlóképpen meg jelenhetnek Párisban, azért, hogy azon elközökre, a' mellyek az égygyességet és tsendességet vizsgálhatják, és a' vetélkedő részeket egymással meg egygyeztethetik, útmútatók lehessenek.

„Részemről jusom van kívánni tölletek, azt, hogy sem valamely városotok, sem valamely közönség, avagy gyülekezet, meg ne próbálja valami olyan lépést tenni, a' melly az általam kihirdettetett intézetekkel ellenkezzék.

„Helvétziai lakosok! Elevebüljete fel a' reménségben!!! A' veszedelem örvényének szélén áll ugyan Hazátok; hanem, ezen szempillantatban vissza ragadtatik onnét; és ezen plánumot minden jó gondólkodásu emberek helybe fogják hagyni. Hanem, ha, a' mit én nem gondolhatok, tsakugyan nagy számmal találtatvának közöttetek, Helvetus népe! olyanok, a' kik nem bírnának elégséges nemes szivüféggel indulataiknak és képzeleten fundált vélekedéseiknek a' hazafizere-tért való feláldozásokra, ezen esetben felette megszűze távozottaknak kellene néatek a' ti öseiktől lennetek.

„Lehetetlen, hogy egy érzékeny ember istáltaíson közöttetek olyan, a' ki által ne lassa, azt, hogy az a' közbenjárás, mellyet én magamra válolok, Helvétziára nézve egy jó munkája légyen azon Isteni gondviselésnek, a' melly a' ti nemzeteteknek, annak ennyi sok tsapdoftatásai és változásai között, megtartó, 'a függetlenségeiteket védelmező, őrállója volt; és hogy tsak egyedül ez a' közbenjárás légyen az az eszköz, a' melly, mind lételeteket, mint függetlenségeiteket megtarthatja.

„Szükség sziveitekre venni már valaha azt, hogy, ha öseitek égygyellége és hazafizui indulatjok által, Respublikai alkotmányotok felállítatott, azt, a' ti faktzióitoknak rofziz tzelozásaik, ha tovább is így tartanak, el kerülhetetlenül el fogják veszteni: és tsak meg-gondolni is irtázás azon történetet, hogy egy olyan fontos időszakkalban, midőn több Respublikai alkotmányok

lételeket vették, a' történet (*fatum*) egygyet a' leg régibbek között el enyészterett. „

„ *Bonaparte.*

(A' sokszor előforduló *Helvetus* nevezetről, nem éppen szükségtelen lesz en meg: jegyeznünk, hogy a' Frantzia irók, valamikor tsak ezen orszá-
nak Kántonnyairól egygyütt véve szollanak, min-
denkor még tartják a' *Helvétzia* nevezetet; tsak
a' Németek, és az ő kifejezéseiket követők, élnek
a' *Swájtz* nevezetettel. Valyon pedig nem hiba
e', az egy régi *Swájtz* vagy *Swytz* nevü Kánton-
ról az egész országot, az ő ősi nevezete ellen,
és talám tsak azért, hogy az Déák, eredetü neve-
zet, *Swajznak* nevezni? En részemről ezt éppen
olyan hibának tartom, mint *Orosz országot* ezen
minden jó irók által bé vett nevezet helyett,
Moskauról, erről az egy pontotskáról, *Muszka*
országnak írni. De minden is inkább meg érti
az irást, vagy beszédet, ha a' *Swajtz* vagy *Swytz*
nevezet alatt mindenkor az azon nevü Kántont
érem: magát pedig az egész országot *Helvétziá-*
nak, hasonlóképpen a' nevezett Kanton bélieket
Switzi lakosoknak, 's az egész ország bélieket,
Helvétusoknak mondom.)

Mi némü érzékenységgel fogadtatott légyen
Helvétziának külömbkülömb Kántonnyaiban a' *Bo-*
naparte proklamátziója, még erről nem sokat
lehet olvasni. *Báselből* Oktob. 7 edikén irták,
hogy ezen proklamátzió, 's meg annak szemlélé-
se, hogy *Báseltől* fél orányi meszszeségre *Hün-*
ningen táján, feles számu Frantzia sereg gyüle-
kezék ölsze, nem kitsiny szeget ütöttek a' *Báseli*
lakosok fejibe. Az Elöljárók tsak Deputátuso-
kat küldöttek el innét, *Bernába*, *Swytzbe* és más
Kantonokba tanáts' kérdeni: hanem fegyveres
népet még eddig sohová se küldöttek. — A' vér-
ontás azonközben, mint a' következő levelek

műtatják, a' két ellenséges részre vált fegyveres nép között, még Oktobernek első napjaiban is tüzesen folyt.

Lausanna, Oktober 1: ső napján. Innét 4 óra távolságra *Orbe* nevű Waatlandiai városra, 400 parasztok valami *Pillichody* vezérjek kormányozása alatt rá ütöttek, és azt meg vették. — Mihelyt ezt itten a' kívándórlott Országglószék megértette, sereget rendelt ki a' város' visszavételire. Mind a' két rész mérgesen verekedett: végezetre oda hagyta a' *Pillichody* népe a' várost, és a' szomszéd hegyekre vette fel magát. Az Országglószék katonái, 30 fegyveres parasztot fogtak el; ugvanysak hozzájuk a' fel támadott néppel tartó *Gen. Roverea* is fogságra esett *Morges* táján.

Appentzel, Oktob. 4: dikén. Éppen most lépe bé hozánk egy követ ezen tudósítással, hogy az öszke szövethozott nép' tábora, a' *Gen. Bachman* vezérlése alatt, 6 csoportokban, a' kívándórlott Országglószék seregével, a' mellyet *Gen. Aufdermauer* vezérelt, meg ütközött, és ezt meg verte, 's tabori muzsika szó mellett megkergette légyen. Még azon estve bé szállottak a' győzedelmesek *Péterlingenbe*, oly tájjal, hogy ellenségeiket a' következő napon is meg verjék, &c. —

Berna Oktob. 4: dikén. A' tegnapi győzelem után 400 emberek estek 4 ágyukkal együtt hozánk fogságra. Ma is előre való nyomulásban foglalatoskodnak seregeink. Kevés napok alatt az egész Waatlandia meg fog hódolni. Az eddig Lausannában tartózkodott Országglószék, *Genevába* készül. Ez szerint 8 napok alatt véget vethetünk a' verekedésnek.

Berna Oktob. 6: dikén. Szövetséges népünk vezére *Gen. Aufdermauer*, tegnap estve Kapitulationnal *Freyburg* várost el foglalta. Az egész

örzõ sereg, *Clavel* nevü vezérjével égygyütt hadi fogságra ajánlotta magát, minekutánna a' város néhány órákig ágyuztatván, annak lakosai azzal kezdeték volna *Clavelt* fenyegetni, hogy, ha nem kapitulál, fegyvert fognak ellene. A' mi vezérünk *Gen. Bachman*, 30 ezer emberrel nyomúl *Waatlandiában* elő felé.

Tigurum (Zürch) Oktob. 8-ikán. Eppen most lépe bé az az örvendetes hir hozzánk, hogy szövetséges fegyvereseink tábora, győzedelemmel bé nyomúl légyen *Waatlandiába*. A' kivándorlott *Orizaglólzék*, *Lauzannából* által szaladt a' *Frantzia földre*. Egész *Helvétzia* örömbe merült fegyverünk szerentséjén. Mostan értelmes és jó hazafi emberek a' kormányozóink: melyre nézve szerentsés jövendőt reméllhetünk. — (Ebből az örvendező tudósításból úgy látszik, hogy *Oktob. 8-ikán* semmit nem tudtak *Tigurumból* a' *Bonaparte* proklamátziójából.)

Frantzia Respublika.

Leisseignes *Frantzia* tengeri vezér eligazítván az *Algiriai Fejedelemmel* a' dolgot, onnét egyenesen *Tunishoz* evezett el, és ott is véghez vivén a' mi rea bizattatott vólt, egy előadást küldött *Toulouból* a' tengeri *Ministeriumhoz* a' történt dolgokról, mellynek ez a' summája:

Dél előtti 10 órakor meg érkezésünk után, által adtam *Devoire* polgárnak, a' mi itt lévő *Agensünknek*, a' szükséges irásokat. — Másnap 9 órakor, ugyan ő tölle és tisztjeimtől, 's az itt lévő *Frantzia* kereskedőktől kísértetvén, a' *Barde* felé indúltam egész ceremóniával (*Barde*, a' *Bey* lakóhelye, egy órányi távolságra *Tunistól*). Bé vezettetvén hozzá, eleibe mentem, velle kezét fogtam, mellyet ő egész indulattal meg szoritott. Le ülven melléje, így szollottam: — „Az

Első Konzul engem' azért küldött hozzá , hogy mondjam meg néki : hogy úgy esett legyen az Első Konzul értésire , hogy azokkal a' Keresztyénekkal, a' kik itt fogságban vannak, igen rútul bannának ; hogy azok között, a' verés és egyéb inségek miatt sokak el vesznének, hogy az Első Konzul a' Nápolyiakkal és a' Középtenger körül találtató egyéb Hatalmasságokkal, békefélegben lévén, azt kívánja a' *Beytől* (Fejedelemtől), hogy ha tsakugyan folytatni akarja a' keresztyének elfogdosztását , tehát legyen gondja arra, hogy szolgáltassák ki nékik a' mi az élelemre szükséges, 's ne bannyanak olyan rútul velek, hanem úgy, mint hadi fogjokkal; hogy azok a' szegény Szárdiniai lakosok, a' mellyek ez előtt 4 ezteendőkkel Sz. Péter szigetén, a' Frantzia Agens szállásáról a' Tunisi tolvajok által ide rabszolgaságra hozattattak, haladék nélkül szabadon bocsátassanak ; 's hogy a' Frantzia és Afrikai partok között való kereskedés helyreállítottván, a' Fejedelem a' mi kereskedőinket védelmezze, és prédáló hajóssai által, zászlóinkat tiszteltesse.

A' Fejedelem így felelt : — „Az Első Konzullal való békeféleget ő igen kívánja ; azon pontokat, mellyeknek teljesítettéseket ő tölle az Első Konzul kívánja, ő igen helyeseknek találja, 's magát azoknak betöltésekre egész készséggel ajánlja ; és arra határozta magát, hogy Párisba követséget küld , hogy az Első Konzullal egygyeifégre lépjen, és néki az ő országglasához szerentsét kívánnyon. Azután kavéval kínált és maga is egygyütt kávézott velünk, a' mellynél nagyobb tilzteletet ő az audentzia = adás alkalmarosságával nem mutathat. Tölle az ő Ministere látogatására mentünk, a' kitől egy igen szép aranyos készületi Damaskusi kardot kaptam barátságának zálogául ajándékba.

Más nap ugyan ezen Minister a' Fejedelem

palotájában vendégelt meg bennünket, pompáson, és egész Frantzia készülettel. Én is el hívtam ötet az után a' Frantzia hajóknak megnézésekre. Mind ő, mind pedig a' Fejedelem, feles útra valót küldöttek számunkra; a' mely, marhabusból, majorságból, 's egyéb e' félékből állott. Én is jó ebédet adtam a' Minifternak és kísézőinek. Mikor az Első Konzúl egéllégiért ittunk, 21 ágyulövések dörögtek. Végezetre ágyú és puska által való gyakorláft tett előtte fegyveres népünk, melyről azt mondotta, hogy ő o'lyant nem tudott tsak képzelni is. Katonáinkat 6 ezer Livrákkal ajándékozta meg. Elbutsuzásakor 10 ágyulövések által köszöntöttük.

Más nap butsuzni menvén a' Fejedelemhez, meg mondtam, hogy nem mozdulok addig tőlle, míg 22 nalla rabszolgáskodó Corfikai születésű szerentsétleneket szabadon nem bocsátat. Nagy bajjal erre is réá állott. Azután hajós legényeim ellen panaszolt, azt mondván, hogy néhány más nemzet béli rabjait el szöktették: illendőnek tartottam meg ígéreni néki, hogy azokért a' váltságot le fizetjük. Mind ezek után gonvifelésem alá ajánlotta azon személyeket, a' kiket az Első Konzúlhoz követtségbe rendelt, és a' néki szánt ajándékokat.

Az ajándékok, mellyeket a' Fejedelem küldött, ezek: 6 Arabiai paripa, 2 kantza, 3 orosz-lány, három struz madar, 12 vadketske, 1 ketskebak; ezek az Első Konzúl számára valók. A' Külső és Tengeri Miniftereink számokra is küldött egy-egy paripát.

Jelentés.

Midőn egy közelebbről kiadott jelentésemben, leírtam bőven, mi akadályoztatta legyen mind eddig az *Orvosi és Gazdasági Tudósítások*?

megindúlhatásokat; ugyan akkor, hogy az érde-
mes Előrefizetőknek, a' mennyiben lehet eleget
tegyek, azt ígértem vala, hogy még ezen esztendő'
hátra lévő darabjában, annyi árkuft igyeke-
zem ki adni, mintha az esztendő elein, mindjárt
megindúlhattak volna.

Ezen jelentésem alig érkezett le a' Hazába:
's azonnal némely Előrefizetők azt adták értésem-
re, hogy ők azzal tökéletesen nem érik el tzel-
jokat, ha ezen esztendőben, annyi árkusok jönnek
is ki, mivel sok gyűlvén egyszerre reájok, nem
érkezhetnek azoknak figyelmetesen leendő elol-
vasására, 's félre vetik haszon vétel nélkül, a'
mire már régen előre fizettek. Melyre nézve,
ha tsak azt akarom elérni, hogy az Előrefizetők-
nek elégtétetödjék: sokkal helyesebbnek itélnék,
(azt írták) hogy az 1802-re le tett pénz, a' Fő
Posta Hivatalnál, íródjon által 1803-ra; 's ak-
kor osztán annak rendiben induljanak meg a' Tu-
dósítások; így a' Munka sem fog haszon vétel
nélkül félre tétetni, 's az Előrefizetőknek sem lé-
szen rövidségek.

En ezt, Posonba lemenvén, az Ország Gyű-
lésire egybe gyűlt Rendek közt lévő Nagy ér-
demű Előrefizető Uraimmal nagyobb részént, köz-
zölvén, abban egygyeztek meg: hogy az ezen
esztendőre, előre letett pénz, tétetödjön által
1803-ra, 's tsak akkor induljon meg a' Munka,
melyekhez képest, én, a' Postán már a' jó rend-
re nézve mindent el végeztem.

Az Orvosi és Gazdasági Tudósítások tehát
már e' szerént, tsak 1803-mal indulnak meg.
A' mely Munkát, ha talám még, a' már béírott
Előrefizetőkön kívül, valaki jártatni kívánna:
méltoztassék még Januáriusig, nevét, 's lakhelyét,
azon Postahely feljegyzésével, a' honnan legköny-
nyebben megkaphatja leveleit felküldeni.

Telyes erőmmel azon lészek, hogy ha ezen

elzárkózó eleivel reám jött, szinte halált okozott nagy betegségem, az *Orvosi és Gazdasági Tudósítások* kiadhatóságában meggátolván, nagy érdemű Előrefizetőimnek az unalmas várakoztatással kedvetlenséget szerzettem: annyival inkább igyekezni fogok, gyenge tehetségem szerént, róllam, 's tsekély igyekezetemről vett jó vélekedéseknek megfelelni.

Irtam Bétsben, Oktober 16-ik napján 1802.

Sándorffi József

Orvos Doktor, a' Bétsi Orvosi Kar' Tagja, 's az *Orvosi és Gazdasági Tudósítások* kiadója.

Előszöri Hiradás

A' melly által a' Kir. Magyar Helytartó Tanács közönléggé téteti, hogy boldogult Nagy Ignácz Székes Fejérvári volt Püspök úr hátrahagyott javainak massájából, két, ezen Ország béli, és a' nevezett Püspök úr' névén lévő, Aerariális Adosság = levelek, a' mellyek, egygyik t. i. Székes Fejér vármegye részéről és a' Helytartó Tanács' 7847 száma alatt való lévén, 533 Fl. 20 kr. Kapitalisról, a' másik pedig Veszprim Vármegye részéről és a' Helytartó Tanács' 10.986 száma alatt való lévén, 111 fl. 27 és $\frac{1}{4}$ kr. Kapitalisról szollanak, el veztek legyen.

Minthogy ezen nem találtató két Aerariális Adosság = levelek miatt a' hátra hagyott Vagyonnak elrendeléséhez nem lehet fogni: erre nézve az említett Aerariális két Adosság Leveleknek mostani lehető tulajdonóssa ezen Hirdetés által meg hivattatik, hogy minden azokhoz lehető törvényes kívánságait és jussát a' Királyi Magyar Helytartó Tanács előtt, illendően mutassa és bizonyítsa meg (legitimálja) annyival hamarább

és bizonyosabban, hogy külömben, a' nevezett két Adottág = levelek, ezen Hirdetés napjától fogva számlálván egy elzrendőnek lefolyta után, *Amortizáltattaknak* és semmivé tétetteknek lenni tartatnak, és senkinek azokhoz semmi jussa és száva meg nem halgattatik, hanem az ő egész summájok szerént mind két Kapitálisok, minden további várakozás nélkül ki adattatnak. Poson, Sept. 6 - dikán, 1802 - ben.

* * *

A' Magyar Biblia mintegy huszszor jött ki eddig az ideig külömb külömbféle Formatában. Ezek mind olyan betűkkel voltak nyomtatva, hogy azokat az öregek nem olvashatják, az ifjak olvasván szemeket elrontják, kivéven a' Visolyi, Váradi, és Casseli, vagy inkább Norimbergai kiadásokat, de a' mellyek régen a' ritkaságok közzé számláltatnak. A' többinél valamivel olvashatóbb volna a' Lipsiában (Posonban) 1776-ban lett kiadás, hanemha ez mindenütt telyes volna nyomtatásban esett hibákkal. Én gondolkodván a' Magyar Bibliának, olyan kinyomtatásáról, melly a' nevezett alkalmatlanságoktól és hibáktól üres, azomban a' sokat nem tanult olvasóknak az olvasás közben származható kétségeiknek eloszlatásokra alkalmas, de nagysága miatt drága ne lenne, a' dologhoz értő jóakaróimat meg kérdeztem, mellyiket kellene az eddig ki jött Bibliák közzül követésre fel venni? Egyenlően azt felelték, hogy a' Váradi Biblia kinyomtatásával tzielomat leg jobban elérném, és azzal a' Publicumnak nagy hasznot tennék, ha azt 1 = ször A' mai Orthographia szerént, 2 = szor tisztább papirosra, 3 = szor nagyobb betűkkel nyomtatnám ki, mint van az originál, és 4 = szor a' széleken lévő rövid magyarázatoknak meg = vizsgálásokat

valamelly alkalmas emberre biznám. A' hátról
 elsőbb dolgokra nézve semmi nehézség előttem
 nem vólt, az utólsótól is megszabadított a' Pesti
 Reformata Ekkléziának L. Pásztorá T. T. Bátor
 Gábor Ur, a' ki hogy a' Publicumnak e' rész-
 ben is szolgálhasson, magára vállalta a' jegyzések-
 nek megvizsgálásokat, azoknak a' szükség szerént
 való változtatásokat, a' hol kell a' régiéknak el-
 hagyásokat, azok helyeit újaknak be tételket.
 Illyen készüllettel lévén alázatosan jelenem a'
 Publicumnak, hogy én a' Bibliának a' Varadi
 formára való kiadásához akarok kezdeni, a' ná-
 lunk találtatható leg-tisztább papirosra, épen
 ezekkel a' betűkkel, mellyeket mutat ez a' hír-
 adás. De mivel az illyen nagy munka sok köl-
 tségbe kerül, elő-fizetésre kell ezt bocsátanom.
 Az előrefizető Uraknak egy exemplar, melly az
 originalnál egynéhány árkussal vastagabb lesz,
 5 Rft. és 40 xron fog adattatni, mások 7 Rfton
 fogják meg szerezni. Az előre fizetésnek utolsó
 terminusa, ezen folyó 1802-dik esztendőnek
 utolsó napja lesz. Kérettenek illendő tisztelet-
 tel a' Hazában lévő T. T. Elperekelt Urak és a'
 T. T. Lelki Pásztorok, hogy ezt az én igyekeze-
 temet a' vigyázások alatt lévő híveknek tudok-
 ra adni, az előrefizetőktől a' pénzt fel venni, és
 minekutánna azt öszveszedték, francón küldendő
 Levelek által engem arról előre tudósítani mel-
 lőztassanak, kiki mennyit szedett bé? hogy így
 előre láthassam hozzá foghatok-e a' munkához?
 A' ki 20-ra való prænumeratiót öszve szed, ana-
 nak a' husz exemplarokon felyül egy exemplar
 ingyen adódik. Pesten Junius 18-dő napján 1802.

Trattner Mátyás
 Priv. Könyvnyomtató.